

Sve se uzburkalo. Velika Britanija je na referendum rekla EU – zbogom. Birokracija EU je na rezultate referenduma reagirala burno. Tamo neki britanci su rekli najboljoj asocijaciji na svijetu – ne! Zagovornici EU, u svojoj zabrinutosti, preskazali su gotovo katastrofu. U Lijepoj našoj je odmah izražena vjernost EU kao temeljnom opredjeljenju hrvatske politike. Samo usput smpnenimo kako je zakon o referendumu, da bi referendum o pridruživanju Lijepe naše uspio, mjenjan. Za svaki slučaj. To se pristojno naziva zadržana je forma, a za sadržaj nitko neće pitati. Analizirajmo što se je zapravo danas zbilo?

Velika je Britanija krajem XVIII. stoljeća postala centar svijeta. Preuzela je vodeću ulogu od Nizozemske. Cijelo XIX. stoljeće označeno je dominacijom britanskog carstva u kojem „sunce nikad ne zalazi niti izlazi“. Ipak nije trebalo dugo čekati - na kraju stoljeća ju je „prešla“ bivša kolonija - SAD. Njemački rajh osnovan 1871. već 1913. postaje druga sila odmah iza SAD. Tako se je protekcionizam u praksi dokazao kao učinkovit put razvoja nacionalnog gospodarstva. XX. stoljeće je za Veliku Britaniju bilo naročito neugodno. Njezino gospodarstvo je zaostajalo u konvoju najrazvijenijih zemalja. Oba svjetska rata bila su dodatni katalizator sporijeg rasta britanskog gospodarstva. Veliki J.M.Keynes želeći spasiti prvenstveno britanski kapitalizam, iskoračio je iz liberalne doktrine svojom „vidljivom rukom“. Zlatno doba kapitalizma zahvaljujući Keynesu trajalo je do početka sedamdesetih godina kada je Nixon vezao dolar, umjesto za zalato, za naftu. Dolazi Milton Friedman i neoliberalizam, austrijska škola, koji „mrvi“ nacionalnu državu i kreira tržišnu državu o čemu sam više puta pisao u časopisu „Ekonomija/Economics“. Subjektivno britanci, posebno englezi, nisu prihvatili činjenicu da je Velika Britanija samo jedna od razvijenih zemalja. U EU tek slijedi Njemačku, Francusku i Italiju. Britanci su rado donosili odluke u ime svojih kolonija i drugih „slobodnih“ zemalja kada bili vodeća svjetska sila. Međutim, danas kada se odluke donose izvan Velike Britanije njezini građani to više ne odobravaju. Bolje je reći englezi jer su škoti i irci glasovali za ostanak u EU. Tako uvjerenje kako Velika Britanija može sama rezultiralo je izlaskom iz EU. Istini za volju valja reći da je Velika Britanija imala poseban status u EU. Europa je prihvatila britanski diktat dajući Velikoj Britaniji poseban status. Referendum će inicirati novi referendum u Škotskoj koja je glasovala za ostanak u Velikoj Britaniji upravo zato jer se bojala da će osamostali li se ponvno morati proći proces pridruživanja. Sada je ništa ne sprečava da se izdvoji iz EU što će stare članice EU podržati. Irska je problem koji će eskalirati. Nadajmo se da im se neće ponoviti povijest.

EU je zgranuta što se lijepo vidi po oštini kako su reagirali vodeći birokrate iz Bruxeillesa. Desne stranke, zagovornice nacionalne države, iskoristit će rezultate referenduma kako bi se EU umjesto jedinstvene države usmjerila u pravcu „zbira različitih država“. Ukoliko Francuska podrži koncept EU malo je vjerojatno da će narodne stranke uspjati u svome naumu. Na kraju će EU postati SDE – Sjedinjene Države Europe.

Izlakom Britanije iz EU privremeno se mijenja priča glede Atlanskog trgovinskog saveza. Prijateljstvo na relaciji SAD – VB pojačat će pregovaračku moć SAD-a, ali bi to moglo rezultirati pojačanom upornošću najrazvijenijih zemalja EU. Na kraju će sporazum biti potpisan zahvaljujući Kini.

Na vim sam stranicama pisao o neoliberalizmu, čini su najznačajniji zagovornici bili Regan i Thatcher, koji je transformirao nacionalnu u tržišnu državu. Upravo zato što globalno gospodarstvo „ne trpi“ nacionalne granice za što su, krivo, britanski pobornici izlaska iz EU okrivljavali Bruxelles. Brzo će se englezi uvjeriti kada identificirju da vlada Njezinog veličanstva i dalje promovira kapital na štetu rada i socijalne sigurnosti. Upravo zato sam tekst naslovio – „labuđi pjev“ misleći na nacionalnu državu za koju pobornici izlaska iz EU misle da još uvijek postoji. Gospdo priča o nacionalnoj državi je završena priča.

Iz analize je jasno da se ništa značajnog neće dogoditi. Ovim ne želim reći da neće biti poremećaja. Oni čak mogu biti značajni, ali nikako intenziteta koje smo imali prilike danas čuti. Naprosto, kada se slegne prašina, započet će proces izlaska iz EU što može trajati dugo, vrlo dugo. Na kraju ćemo imati još jedan ugovor EUÂ kao što je to slučaj sa Švicarskom i Norveškom. Proces integracije je neumitan proces kojem se nijedna država nije u stanju suprostaviti.